

INTE SÅ MOSSIGT SOM DET LÅTER

Stoppas i barnets, björnens och humlans säng. Ger mat och husrum åt stentuffa rymdresenärer.

Akta dig för kvinnan med mossklädd rygg – Skogssnuvan!

Troll och hedning, som hon var, var hon skönare än alla kristna kvinnor [...] med ormbunksblad och granbarr intrasslade i det strida håret och en liten svart huggorm kring halsen [...] och medförande en frisk doft av kåda och smultron, av Linnaeus och mossor!

Ur Gösta Berlings saga. Av Selma Lagerlöf.

1. Släkting med gräsmattans objudna gäst

Västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*) har bladspetsar som små hakar och växer ofta som mattor på marken. Släkt med gräshakmossa – som invaderar gräsmattor.

2. Grön stjärnhimmel

Skogsbjörnmossa (*Polytrichum formosum*) ser stjärnmönstrad ut uppifrån. Baddas i björnens ide, kan flätas till rep, korgar och mattor och användes till borstar.

3. Världens minsta sopkvast

Vanlig kvastmossa (*Dicranum scoparium*) växer på stenar, stubbar och på marken.

4. Thujaträd i miniformat

Stor thujamossa (*Thuidium tamariscinum*) berättar att skogen är artrik och fuktig. Kan förväxlas med husmossa, men växer i ett plan.

5. Många svansar små

Mussvansmossa (*Isoetes macrospora*) är stenarnas blågröna mattor. Skott som små fiskor.

6. Flätor a la Pippi Långstrump

Bergklomossa eller **cypressfläta** (*Hypnum cupressiforme*) täcker gärna stenar och nederdelen av stammar. Skotten liknar små flätor.

7. Gamla tiders fogskum

Husmossa (*Hylocomium splendens*) växer i våningar, en ny varje år. Blev isolering kring fönster, dörrar och i väggar.

I gamla tider undvek man platser som denna. Den onde ansågs ha sitt tillhåll där mossan växte i överflöd. Samtidigt var den till nytta och kunde täta, stoppas och flätas. Djurfodret drygade man ut med skållad väggmossa. Till blöjor och förband plockades vitmossa, som suger upp mycket vatten och är antiseptisk. När vitmossa dör blir den torv, utmärkt att elda med och använda som jordförbättring. Betänk att torv bär på minnen – konserverade pollen från flera tusen somrar! Mossor lever annorlunda än andra växter. De behöver inte mycket ljus och ingen jord att växa i. De har inte rötter utan sitter fast med trådar och suger vatten med blad och stam. Men de begär hög luftfuktighet. Att bädda ner sig i mossa under vintern, som nyckelpigan och vissa humlor gör, är smart – då blir man inte uppäten under vintersömnen.

Tips

Lägg mossa i en skål, håll på vatten och titta i mikroskop. Håll utkik efter björndjur! De är mindre än 1 mm, lever i mossa och klarar från -273° C till +150° C.

Vet du att...

...björndjur från Öland skickades ut på en 10-dagars rymdresa och överlevde! Trots uttorkning, hög strålning och rymdens vakuum.

Moss – more than meets the eye

Historically, places like this were avoided, because evil was said to be found where there was lots of moss. Moss was also useful however, for insulation, filling cushions, making mats, brushes and for making animal fodder last longer. Sphagnum mosses suck up lots of water and have antiseptic properties and are thus suitable for nappies and dressings. When sphagnum mosses die, they become peat, excellent as fuel and compost. Peat actually "carries" a memory – in the form of pollen from several thousand summers!

Mosses live differently from other plants. They do not need much light or soil to grow in, nor do they have roots but are fixed by threads and take up water directly through their leaves and stems. But they do require high levels of humidity. They can disperse in several different ways and their spores are spread by the wind and water.

To snuggle up in a moss for the winter, such as ladybirds and some bees do, is a smart survival strategy because you will not get eaten during the winter.

Nicht so bemoost, wie es klingt

Früher wurden Plätze wie dieser gemieden. Es hieß, der Böse haue dort, wo viel Moos wächst. Aber mit Moos konnte man Häuser dichten, Kissen stopfen, Teppiche flechten, Bürsten binden und das Tierfutter verlängern.

Für Windeln und Verbände war Torfmoos geeignet, das viel Wasser aufsaugt und antiseptisch ist. Abgestorben wird es zu Torf, der als Brennmaterial und zur Bodenverbesserung dient. Er enthält konservierte Pollen von mehreren tausend Sommern!

Moose benötigen zum Wachsen kaum Licht und gar keine Erde, aber hohe Luftfeuchtigkeit. Statt mit Wurzeln sitzen sie mit Fäden fest und nehmen Wasser direkt mit den Blättern und Stängeln auf.

Sie können sich verbreiten, indem sie aus einem abgebrochenen Stück wachsen oder aus Brutkörpern, die bestimmte Moose haben. Eine männliche Zelle kann an einem feuchten Tag zur weiblichen Pflanze schwimmen und sie befruchten. Auf ihr wächst dann ein Schaft mit Sporenkapsel. Die Sporen verbreiten sich mit Wind und Wasser.

Marienkäfer und einige Hummelarten überwintern im Moos, das sie vor Fressfeinden schützt. Im Moos leben mikroskopisch kleine Bärtierchen. Sie vertragen Temperaturen zwischen -273° C und +150° C.

Hässleholms kommun

